

Кіресва Ольга Сергіївна,
Національна академія Державної
прикордонної служби України імені
Богдана Хмельницького, кандидат
психологічних наук, доцент

ПІДГОТОВКА КРИМІНАЛЬНИХ АНАЛІТИКІВ ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ НА БАЗІ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

На теперішній час кримінальний аналіз є одним з найефективніших аналітичних інструментів в протидії злочинній діяльності.

Так, відповідно статті 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» підрозділи, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність мають право безпосередньо проводити або ініціювати проведення кримінального аналізу [1].

Державна прикордонна служба України є першим правоохоронним органом в Україні, в якому, з метою здійснення кримінального аналізу, в оперативних підрозділах із 2008 року діють підрозділи кримінального аналізу.

Сьогодні підрозділи кримінального аналізу оперативних підрозділів Державної прикордонної служби України укомплектовані майже на 90 %, що сприяє високій ефективності виконання поставлених завдань.

Серед офіцерів і майбутніх офіцерів вважається престижним проходити службу в підрозділах кримінального аналізу оперативних підрозділів Державної прикордонної служби України.

Такого попиту на посади в підрозділах кримінального аналізу досягнуто шляхом проведення заходів популяризації цього напрямку діяльності:

- обмін досвідом;
- залучення до конференцій міжнародного рівня;
- висвітлення найбільш цікавих справ, по яких працювали кримінальні аналітики;

- залучення до проведення занять стейкхолдерів із числа найкращих кримінальних аналітиків підрозділів кримінального аналізу оперативних підрозділів Державної прикордонної служби України [2].

Крім того, проходження служби в підрозділах кримінального аналізу оперативних підрозділів Державної

прикордонної служби України надає офіцерам можливість кар'єрного зростання, а також отримання додаткової грошової надбавки за аналітичну діяльність.

За останніх 15 років неодноразово відбувалися організаційно-штатні зміни підрозділів кримінального Державної прикордонної служби України, однак незмінними лишалися вимоги до особового складу даних підрозділів, а саме всі аналітики мають бути фахівцями вищого рівня.

Тому для забезпечення ефективної діяльності підрозділів кримінального аналізу оперативних підрозділів Державної прикордонної служби України дані підрозділи потребують підготованих фахівців-аналітиків.

У «Короткому тлумачному словнику керівника підрозділу кримінального аналізу» аналітик розглядається як посадова особа підрозділу кримінального аналізу, що володіє необхідними знаннями та досвідом аналізу управлінських ситуацій, підготовки аналітичних звітів, висновків та пропозицій [3].

В Державній прикордонній службі України підготовка кримінальних аналітиків оперативних підрозділів здійснюється на базі Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького під час проходження військовослужбовцями спеціалізованого курсу оперативного кримінального аналізу.

Особливість підвищення кваліфікації кримінальних аналітиків полягає в тому, що слухачами є офіцери оперативно-розшукових підрозділів, які вже володіють певними знаннями і практичними навичками виконання професійних обов'язків, і можуть в силу цього критично ставитися до навчального матеріалу, прагнучи отримати саме те, що їм перш за все потрібно для професійної діяльності.

Тому, для забезпечення якісної підготовки кримінальних аналітиків всі викладачі мають практичний досвід роботи в оперативних підрозділах Державної прикордонної служби України і постійно проходять різноманітні курси підвищення кваліфікації у сфері кримінального аналізу не лише в Україні, а й за кордоном.

Для підготовки кримінальних аналітиків на базі кафедри спеціальних дисциплін Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького облаштовано спеціальний комп'ютерний клас, який оснащено сучасною технікою і сучасним програмним забезпеченням.

Спеціалізований навчальний курс підготовки кримінальних аналітиків «Оперативний кримінальний аналіз» розрахований на 210 навчальних годин та охоплює 12 навчальних тем. Основними видами занять даного курсу є лекції та практичні, у співвідношенні 20 % – лекції, 80 % – практичні заняття. Закінчується даний курс складанням комплексного екзамену, який складається з двох частин: теоретичної (тестування) та практичної (слухачі в рамках учбової ОРС виконують звіт кримінальною аналітикою).

Під час проходження спеціалізованого курсу кримінальні аналітики вивчають:

- поняття аналітичної діяльності, кримінального аналізу, види та форми кримінального аналізу;

- сутність процесу кримінального аналізу, етапи та послідовність дій щодо здійснення кримінального аналізу з використанням наявної інформації та інформаційних ресурсів;

- поняття та порядок формулювання гіпотез;

- поняття та призначення схем зв'язків, перетину державного кордону, подій, діяльності, аналізу телефонних роздруків, аналізу правопорушення, злочину тощо;

- призначення та порядок застосування аналітичної техніки в процесі кримінального аналізу та комп'ютерного програмного забезпечення і2 «Analyst's Notebook» та «iBase», Microsoft Exel, представлення результатів аналітичних дій.

По закінченню проходження курсу кримінальні аналітики готові до самостійної роботи і мають практичні навички щодо:

- застосування аналітичної техніки та комп'ютерного програмного забезпечення і2 «Analyst's Notebook» та «iBase», Microsoft Exel, здійснення імпорту (експорту) даних;

- використання відомчих баз даних та баз даних інших правоохоронних органів України, а також інших інформаційних ресурсів, зокрема «Clearview», «Artelligence», «RuAssets», «Delta», «YouControl», АС «Електронний журнал» ДП «Український державний центр міжнародної освіти», Державного реєстру актів цивільного стану громадян, Єдиного державного реєстру судових рішень, ЄАІС Держмитслужби, тощо;

- здійснення пошуку особи у відкритих джерелах інформації;

- встановлення власника телефонного номеру з використанням наявних інформаційних ресурсів;

- оформлення і презентації результатів аналізу в цілому у вигляді аналітичних звітів та його окремих елементів у

вигляді схем, формулювання та аргументування на основі результатів аналізу своїх висновків й рекомендацій щодо можливих подальших дій, використовуючи для цього наявні підручні засоби та наочний матеріал.

Таким чином, після успішного закінчення спеціалізованого навчального курсу «Оперативний кримінальний аналіз» кримінальний аналітик готовий виконувати свої функціональні обов'язки у повному обсязі та самостійно.

Список використаних джерел

1. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18 лютого 1992 року № 2135-ХІІ / Відомості Верховної Ради України. 1992. № 22. Ст. 303.

2. Основи кримінального аналізу: теорія та практика застосування в оперативних підрозділах Державної прикордонної служби України : навчальний посібник / Кіреєва О.С., Крутік Ю. В., Махлай О. М., Треус А. С. Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2022. 360 с.

3. Кіреєва О. С., Половников В. В., Фаріон О. Б. Короткий тлумачний словник керівника підрозділу кримінального аналізу : словник. Хмельницький : НАДПСУ, 2016. 68 с.

Крутік Юрій Вікторович,

заступник начальника управління –
начальник першого відділу управління
інформаційно-аналітичного
забезпечення та кримінального аналізу
Департаменту оперативно-розшукової
діяльності Адміністрації
Держприкордонслужби, кандидат наук
з державного управління;

Головацький Володимир Григорович,

старший офіцер першого відділу
управління інформаційно-аналітичного
забезпечення та кримінального аналізу
Департаменту оперативно-розшукової
діяльності Адміністрації
Держприкордонслужби

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РОБОТИ ПІДРОЗДІЛІВ КРИМІНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ

2022 рік став водночас переломним і знаковим для історії нашої держави, з першої хвилини широкомасштабного